

El comissari Maigret i l'escriptor mort

Amb la mort de Georges Simenon desapareix un dels grans escriptors europeus. Inscrita en la novel·la policíaca, l'obra de Simenon ultrapassa els límits d'aquest gènere per a esdevenir un dels grans conjunts literaris del segle XX.

Natàlia Díez

Era un dilluns plujós i fred. Els carrers del centre de París brillaven sota els peus dels vianants que trepitjaven sense pietat l'asfalt, cada vegada més brut a mesura que avançava el dia. Semblava com si l'hivern s'hagués precipitat de sobte sobre la ciutat, amb aquell cel baix i sense matisos que t'aclaparava i recordava els pitjors dies de febrer. El retirat comissari Maigret es va pujar el coll de l'abric després d'un cop de vent que havia fet que gairebé perdés el barret. Havia sortit sense paraigua perquè li havia semblant que el temps aguantaria, però, després de sortir d'aquell edifici del carrer Saint-Honoré, l'havia sorprès la pluja i el vent. Ara, caminava a poc a poc per un París que ja gairebé no reconeixia, que havia perdut les seves antigues llambordes. Rodejat per les estranyes construccions de Les Halles, on ja mai més no s'hi faria mercat, Maigret no trobava ni un mal bar on aturar-se a prendre un grog.

Hauria pogut agafar un taxi, o el 69, que l'hauria deixat ben a prop de casa i, amb aquell temps maleït hauria estat el més raonable. Però tenia ganes de caminar, de perdre's —si hagués pogut— per aquells carrerons foscos plens de turistes fotografiant a tort i a dret. No hi havia manera d'esquivar-los. Va travessar el bulevard Sébastopol i va arribar fins a Rambuteau. Com un autòmata, continuà pel carrer Fracs Bourgeois i, sense adonar-se'n, es va trobar a la Barra de Chez Valéne demanant, finalment, un grog. En acabat, en demanà un altre i un més encara.

Una hora després arribava, completament xop, al carrer Richard-Lenoir, a casa seva. Quan la senyora Maigret el va veure entrar amb aquell aspecte, no es va poder estar d'ofegar un crit. Va córrer a treure-li l'abric i el barret que gotejaven sobre el terra del rebedor.

—Però ¿com t'has posat així? ¡Aga faràs una pulmonia!

Va tornar de l'habitació amb una bata i, només llavors, es va adonar que Maigret tenia aquell aire pesant, amb les espatlles caigudes i els ulls lleugerament vidriosos, de quan passa alguna cosa molt greu.

El comissari es va deixar caure en la seva butaca i ella, sense esperar que li ho demanés, li va carregar una pipa. Després d'un llarg silenci que la senyora Maigret no s'atreví a trencar, es va sentir la veu del comissari, lenta i feixuga:

—En Georges Simenon ha mort aquest matí.

El que ha anunciat el comissari Maigret és cert. Georges Simenon ha mort el 4 de setembre de 1989, als 86 anys a Lausana (Suïssa), el seu retir des de feia molts anys. Probablement, el comissari haurà estat la primera persona a saber la notícia, ja que l'escriptor havia demanat als seus familiars que no es fes públic fins que no fos incinerat el seu cos. Alguns diaris ho van descobrir abans, però el dilluns encara era un secret molt ben guardat.

La mort dels grans personatges de la vida real ens agafa sempre com desprevinguts, encara que aquesta es produeixi, com en aquest cas, a una edat en què ja cal començar a preveure-ho. Per sort, les longevitats proporcionen a la nostra voraç societat prou material per a satisfer la seva necessitat de consum personalitzat. I jo crec que Simenon no ens ha decebut. L'enorme volum de la seva producció literària, uns 500 títols, ens permetrien seguir molt de temps en la seva companyia si volguéssim llegir-los tots. I, fins i tot, podem, per què no, rellegir-ne alguns.

Però és que, a més, i després de la seva mort, no ens podem sentir ni orfes, perquè Georges Simenon, potser perquè es coneixia bé, o, potser perquè ens coneixia bé a nosaltres, els seus lectors, ja fa molt de temps que va deixar d'escriure. I si llavors no ens vam sentir orfes, tampoc ho hem de fer ara. El 1972 va deixar la novel·la, i tot el

que ha aparegut des de llavors són les seves memòries, dictades.

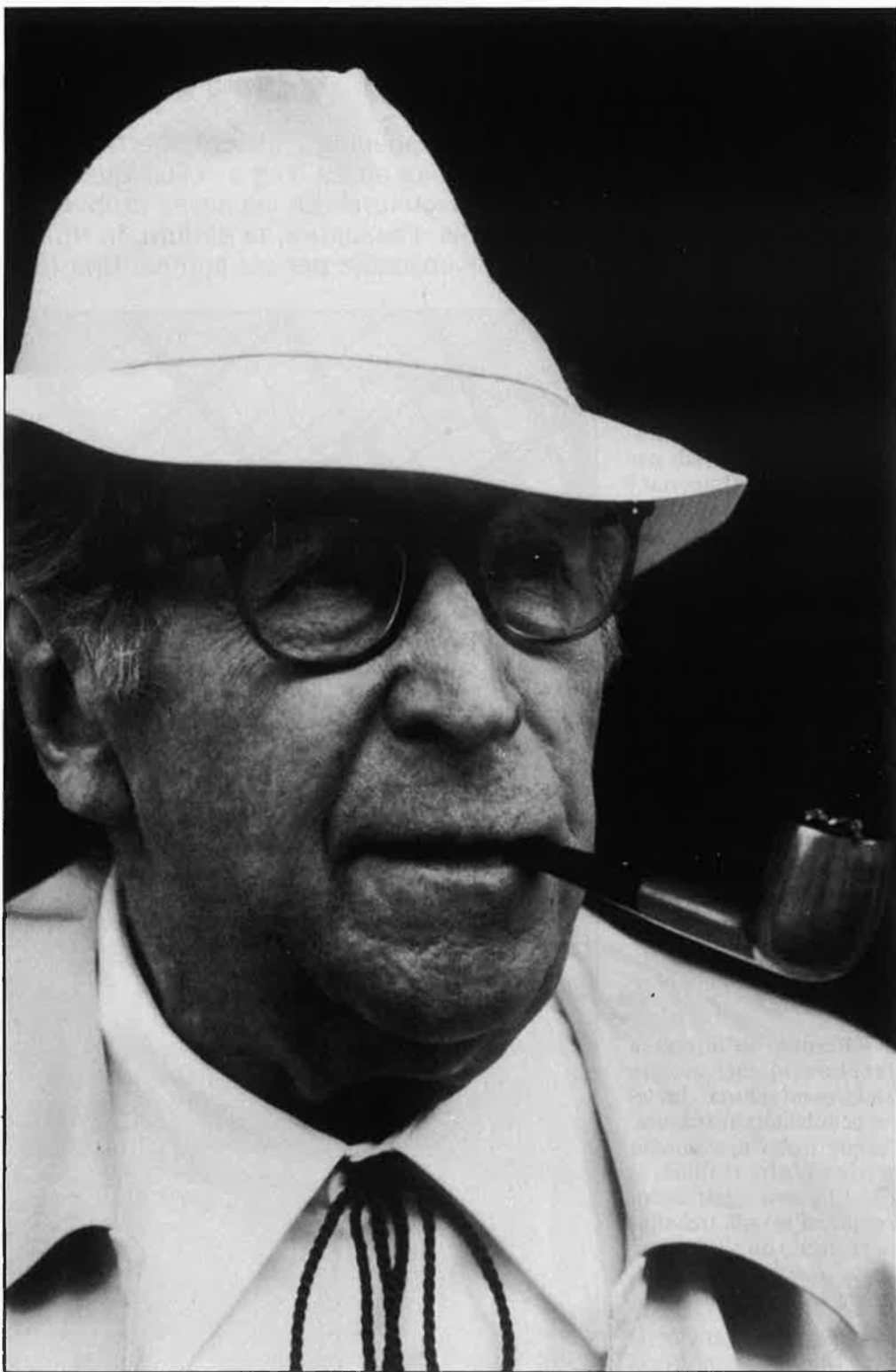
No va ser només aleshores que Simenon va voler parlar de la seva vida. Més o menys novel·lades, més o menys selectives, les memòries de Simenon s'han anat desgranant al llarg de molts anys. *Pedigree* (1948) i *Mémoires intimes* (1982), són dos dels volums més coneguts d'aquest tipus de literatura que l'escriptor belga practicava amb complaença i, fins i tot i de vegades, amb impudícia i un punt d'exhibicionisme. Les seves declaracions públiques, en entrevistes o articles, les seves 500 novel·les i, és clar, les seves memòries, ens permetran, perquè ell ho va voler així, disseccionar l'escriptor, el personatge i l'individu. Hem pogut, i podem fer psicologia fàcil de les seves projeccions sobre el comissari Maigret (tothom sap que és el seu *alter ego*, ¿no?), o del seu gust *desfermat* per les dones (milers, deia que n'havia tingut), el menjar i la pipa. Però també sabrem del seu anarquisme personal, de les seves crítiques al colonialisme europeu, dels seus viatges una mica per tot el món, i del seu inconsolable dolor quan Marie-Jo, la seva única filla, es va suïcidar el 1978, als 21 anys.

El llegat de Georges Simenon, però, no és només el coneixement d'una vida que s'ha fet pública. Hi ha, també, tota una visió particular del món. Un món disseccionat, per l'escriptor, que apareix en forma de novel·les policíacques. No són únicament casos per resoldre, investigacions de final sorprenent, o històries de lladres i policies. Les novel·les de Simenon són també una anàlisi de la nostra, o de la seva, societat i dels individus que la componen. El *mal* no existeix perquè sí i, per tant, no s'ha de fer pagar de qualsevol manera. Els assassins de Simenon, tots animals de les seves històries, tenen tots un motiu, una vida, al darrere. No són personatges plans, maniqueus, ni símbols dels universals de la nostra moral judeocristiana. Són més víctimes de la societat que actors pel seu compte, són

més psicologies turmentades que encarnacions de la maldat. Perquè la perversitat no està tant en ells com en la societat, que és qui els ha creats. No és per qualsevol cosa que la màxima de l'ex-libris de Georges Simenon siga «comprendre impedeix jutjar».

Hi ha escriptors que observen el món i els éssers que els envolten, n'hi ha d'altres que només s'observen a ells mateixos. I Simenon era dels primers. Això és el que li va permetre crear un personatge tan popular com el comissari Maigret. Un policia *bo*, comprensiu, que investiga i deté els criminals, no tant per fer-los pagar el crim com per evitar que aquest es repeteixi i que no voldria ser mai a la pell d'un jutge perquè la seva investigació li ha fet comprendre, sovint, els motius i la psicologia del detingut, i ja sent per ell una punta de pietat que li impediria condemnar-lo. Maigret, per altra banda, també té les seves debilitats. És refreda i es posa malalt, s'encaparra, és viu de geni, li agraden els aperitius i menjar bé i no pot evitar de fixar-se en les dones *ben fetes*. Però té un avantatge sobre la majoria de la resta dels mortals: la dona que qualsevol mascle voldria tenir, complaent, servicial, intuïtiva; en poques paraules, un model de virtuts.

Simenon és, a més, un excel·lent descriptor d'ambients. En les seves novel·les parisenques, podem situar l'acció en barris concrets de la ciutat i seguir, alhora, els moviments dels protagonistes per carrers que localitzaríem fàcilment sobre un plànol de la capital francesa. Veritables itineraris per a turistes mitòmans. Però ni París, ni els decorats interiors de les novel·les de Simenon resulten estàtics. Canvien amb els temps, com canvia tot. I així, tenim esplèndides fotografies literàries del París dels anys 40, dels 50, dels 60... Pel que fa a les *províncies*, és cert que no són gaires els relats de Simenon que transcorren al medi rural. Però les descripcions que fa dels pobles i dels seus habitants són ben precises. Perquè un dels mèrits de l'escriptor belga és la seva con temporaneïtat, la seva capaci-

Georges Simenon.

tat de fer d'una història policíaca un retrat dels costums i les modes de l'època en què va ser escrita.

No sé si Georges Simenon ha creat escola o no. En literatura, i sense una distància temporal raonable, això sempre és difícil de dir, perquè els veritables *alumnes* d'un escriptor acaben semblant males còpies d'aquest. I els que, potser en algun moment s'hi han inspirat o només n'han pres exemple,

i han representat alguna cosa més que una moda o un gust efímers, ara ja fa temps que volen sols i s'inclouen dins la llista d'escriptors del gènere policíac per mèrits propis. I amb tot, no només ells beuen de les pàgines de Simenon. En bevem tots els que ens agrada, per un moment, capbussar-nos en una història ràpida d'intriga policíac sense haver de caure en mans d'estúpides banalitats. □